

Тетяна Ковалькевич

магістр з фінансів,

Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

РОЛЬ ESG-КРИТЕРІЇВ В УХВАЛЕННІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується прискореною технологізацією ринкових процесів, які якісно трансформують середовище функціонування фінансових ринків. Виконуючи ключові функції перерозподілу капіталу, управління ризиками та фінансування інноваційної діяльності, фінансовий ринок водночас залишається інституційним середовищем із високим рівнем структурної невизначеності. На відміну від товарних ринків, фінансовий ринок оперує очікуваннями щодо майбутніх грошових потоків. Вартість цих потоків формується під впливом економічних, політичних та поведінкових факторів, які з об'єктивних причин не піддаються повній формалізації. Відтак розширення функціональних можливостей фінансового ринку супроводжується пропорційним зростанням системних ризиків.

Специфічні риси фінансового ринку породжують ефект інформаційної асиметрії, знижують раціональність поведінки учасників ринку та підсилюють вплив психологічних (поведінкових) чинників на їхні очікування, що істотно ускладнює процес прийняття інвестиційних рішень. За цих обставин класичні моделі оцінювання ефективності інвестиційних рішень, в основу яких покладено ідеї про повну поінформованість та раціональність поведінки інвестора, дедалі частіше виявляють неспроможність для пояснення реальної ринкової динаміки. Дедалі більшої ваги набувають наукові підходи до аналізу інвестиційних процесів, які враховують позаекономічні виміри їхнього функціонування [4].

Одним із таких підходів стала система критеріїв ESG (Environmental, Social, Governance), яка набула статусу самостійної аналітичної парадигми процесів фінансового інвестування. Вона призначена для оцінювання впливу діяльності компаній на довкілля, суспільство та якість корпоративного управління [4]. Формування цієї концепції зумовлене взаємодією низки інституційних чинників, а саме:

- трансформацією суспільної свідомості щодо ролі бізнесу у вирішенні екологічних і соціальних проблем, що позначилося на структурі споживчого попиту на користь продукції компаній з послідовною позицією щодо врахування ESG-факторів у процесі їхньої діяльності;

- зростанням ролі ESG-показників у подоланні інформаційної асиметрії у процесах фінансування, коли інвестори та інституційні фонди дедалі активніше розглядають їх як індикатори довгострокової фінансової стійкості та якості управління ризиками підприємства;

- зміцнення державного регулювання, яке через посилення екологічних вимог господарської діяльності, стандартизацію соціальної звітності та вдосконалення корпоративного управління інституціоналізує ESG-практики на рівні національних і наднаціональних норм [1].

У сукупності ці чинники розвинули ESG-підхід до рівня невід'ємної умови забезпечення конкурентоспроможності суб'єкта господарювання, репутаційної стійкості та довгострокових партнерських відносин між бізнесом і суспільством. Відтак ESG-підхід все більш глибоко інтегрується у корпоративні стратегії розвитку відповідно до міжнародних стандартів.

Практичним утіленням застосування ESG-підходу в інвестиційних процесах є зелене інвестування, у якому ESG-показники слугують основним індикатором оцінювання відповідності активів принципам сталого розвитку [2]. Ці показники охоплюють кількісні дані щодо ресурсоспоживання та обсягів викидів парникових газів, а також якісні параметри кадрової політики, взаємодії із стейкхолдерами та ефективності управлінських процесів. За допомогою аналізу цих критеріїв інвестори та кредитори здійснюють попередню диференціацію активів за рівнем нефінансового ризику, що безпосередньо позначається на вартості залучення капіталу та на репутаційному капіталі компанії [5]. Однак відсутність уніфікованих стандартів розкриття ESG-інформації створює простір для «грінвошингу», тобто імітаційного дотримання принципів сталого розвитку, що потребує подальшого вдосконалення методології верифікації нефінансової звітності.

В умовах посилення нестабільності соціального розвитку, наростання екологічних проблем значення ESG-критеріїв для корпоративного та публічного сектору поступально підвищується [2]. Для України імплементація ESG-принципів набуває статусу стратегічного пріоритету в рамках євроінтеграційних процесів. Від успішності такої імплементації багато в чому залежать перспективи залучення іноземних інвестицій, підвищення конкурентоспроможності бізнесу та його інтеграції у світовий економічний простір. ESG-принципи охоплюють пов'язані між собою екологічний, соціальний і управлінський виміри успішного функціонування, які в сукупності формують інституційне підґрунтя сталого розвитку на мікро- та макроекономічному рівнях [7].

ESG-підхід також важливий для прогнозування стійкості бізнес-моделі підприємства до довгострокових економічних, регуляторних і репутаційних викликів. Екологічна складова відображає інтенсивність впливу компанії на природне середовище через обсяги викидів, ресурсоемність виробництва та якість систем поводження з відходами. Соціальна складова характеризує якість трудових відносин, дотримання прав працівників та рівень взаємодії із суспільством, тоді як управлінська складова відображає прозорість прийняття рішень, структуру підзвітності та дотримання етичних норм ведення бізнесу. Інтегроване застосування цих критеріїв підвищує інформаційну прозорість компанії для інвесторів і тим самим знижує премію за ризик, закладену у вартість капіталу компанії, підвищує її інвестиційну привабливість [6].

Отже, ESG-фактори поступально інтегруються в архітектуру прийняття фінансових рішень, змінюючи традиційні підходи до управління, інвестування та оцінювання ризиків [3]. Їх послідовне впровадження в діяльність бізнесу та в економічну політику держави не тільки відповідає ідеям європейської інтеграції, але може надати поштовху до зростання національної економіки та її структурної перебудови. Проте для України важливо виробити власну адаптивну модель імплементації ESG-принципів в економічні процеси, яка враховує структурні

особливості й потреби розвитку економічної системи, зокрема в умовах війни та повоєнного відновлення. Особливо важливою є інтеграція ESG-принципів у фінансовий сектор, що може сприяти його розвитку, забезпечити підвищення його стабільності, зміцнення довіри інвесторів, зниження системних ризиків та посилення конкурентних позицій вітчизняних фінансових установ на міжнародному ринку капіталу.

Список використаних джерел:

1. Horyn V., Lobodina Z., Mudryi T. Characterisation of public green finance instruments and modelling their environmental impact. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2025. Vol. 4, No. 2. pp. 47-55. doi: 10.46299/j.isjmef.20250402.05
2. Горин В. П., Лободіна З. М., Булавінець В. М. Інструментарій публічних фінансів у реалізації моделі зеленої економіки: теоретична візія та проблеми ефективності. *Світ фінансів*. 2024. Випуск 4 (81). С. 18-35. DOI: 10.35774/SF2024.04.018
3. Житар М. О. ESG тренди у фінансовій діяльності компаній: ключові напрямки та рекомендації. *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій*. 2024. № 2 (14). С. 86–94. DOI: 10.32750/2024-0209
4. Заволока Ю. М., Болгар Т. М., Гноєвий В. Г., Івко А. В., Сідненко М. В. Мікроекономічний інструментарій для ухвалення рішень на фінансових ринках в умовах невизначеності та досягнення цілей сталого розвитку. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2025. № 22. DOI: 10.5281/zenodo.17307844.
5. Кирчата І. М., Шершенюк О. М. Розробка стратегії розвитку підприємництва на засадах ESG-орієнтирів. *Підприємництво та право*. 2023. № 30. С. 194–200. DOI: 10.30977/PPB.2226-8820.2023.30.194.
6. Кудрявцев В. М. Вплив ESG-факторів на прийняття інвестиційних рішень. *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку*: матер. VII Міжнар. наук.-практ. конф. (17–18 квіт. 2025 р., м. Херсон – м. Хмельницький). Херсон: В-во ФОП Вишемирський В. С., 2025. С. 71-72.
7. Фесенко А. ESG-фактори та тренди впровадження в Україні. *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку*: матер. VII Міжнар. наук.-практ. конф. (17–18 квіт. 2025 р., м. Херсон – м. Хмельницький). 2025. С. 134-135.